

zamýšleli nad tím, jak jednotlivé projevy a postoje působí na (potenciální) pachatele a oběti násilí. Ač to řada řečníků nemá v úmyslu nebo si to vůbec nepřipouští, některé formy argumentace mohou v pachatelích vyvolávat pocit, že se ničeho závažného nedopustili –

a v obětech dojem, že na nich české společnosti nezáleží. Bylo by politováníhodným výsledkem veřejné debaty, pokud by takové vnímání mělo být mezi dotčenými osobami výrazněji zastoupeno.

Odškodňování tzv. sekundárních obětí v Rakousku a v České republice

JAKUB STROMŠÍK*

Compensation for Secondary Victims in Austria and the Czech Republic

Summary: *The Czech Civil Code from 2012 unified and clarified the issue of indemnification of the so-called secondary victims, i.e. people who suffered mental injuries as a result of death (or serious harm) of a person close to them. The question remains, in particular, whether Section 2959 of the Civil Code also applies to situations, in which a secondary victim experiences such a violent mental shock that a psychiatric illness develops. The prevailing legal doctrine contradicts the current case law of the Supreme Court of the Czech Republic which applies exclusively Section 2959 in these cases. The Supreme Court should be inspired by the Austrian approach and these cases of “nervous shock” (Schockschaden) should be assessed in accordance with Section 2910 in connection with Section 2958 of the Civil Code. Section 2959 of the Civil Code should be applied only for the compensation of “emotional harm” (Trauerschaden) when psychiatric illness is not demonstrated. Another conclusion would lead to obvious injustice because, in the case of “nervous shock”, indemnification for property damage could not be granted.*

Keywords: *secondary victim, Austria, the Czech Republic, nervous shock, emotional harm*

Občanský zákoník z roku 2012 sjednotil a zpřehlednil problematiku odškodňování tzv. sekundárních obětí, tj. osob, kterým byly způsobeny duševní útrapy v důsledku usmrcení (resp. závažného ublížení na zdraví) osoby blízké. Otevřená zůstává zejména otázka, jestli § 2959 ObčZ dopadá i na situace, kdy sekundární oběť prožije tak silný duševní otřes, že se u ní prokazatelně rozvine psychiatrické onemocnění. Při hledání odpovědi na tuto otázku může pomoci inspirace rakouským přístupem k této problematice.

Odškodňování sekundárních obětí v Rakousku

Určitým specifickým rakouského občanského zákoníku je absence výslovné úpravy, na základě které by bylo možné odčinit duševní

útrapy osob blízkých poškozenému v případě jeho usmrcení nebo závažného ublížení na zdraví. K možnosti odškodnit pozůstalé dospěla judikatura rakouského Nejvyššího soudu, OGH (*Der Oberste Gerichtshof*), až v poměrně nedávné době. Současná rakouská právní doktrína duševní útrapy pozůstalých rozděluje na tzv. škodu ze smutku jako škodu z šoku (*Schockschaden*, resp. „nervová újma“) a škodu ze smutku bez škody z šoku (*Trauerschaden*, resp. „citová újma“).

V případě *Schockschaden* způsobí úmrtí (resp. závažné zranění) osoby blízké tak silný duševní otřes sekundární oběti, že v jeho důsledku u ní dojde k rozvinutí duševní poruchy vyžadující lékařskou péči. Takovou škodu lze odčinit na základě § 1325 o. z. o. jako ublížení na těle.¹ Přelomové je v tomto ohledu rozhodnutí rakouského Nejvyššího soudu

* Autor působí jako externí doktorand na katedře právních dějin Právnické fakulty UK. E-mail: jakub@stromsik.cz.

¹ HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. Praha 2014, str. 1720.

ze dne 16. června 1994, sp. zn. 2 Ob 45/93, ve kterém přiznal dítěti, které bylo přítomno autonehodě, při níž se těžce zranila jeho matka, náhradu „nervové újmy“. Při dopravní nehodě zaviněné žalovaným řidičem druhého automobilu seděla tehdy 20měsíční poškozená na zadním sedadle v dětské autosedačce, takže celou situaci dobře vnímala. Léčba matky si vyžádala dlouhodobou hospitalizaci a delší odloučení od její dcery. Tyto okolnosti měly vážný dopad na psychické zdraví dítěte, u kterého se projevila úzkostlivá neurotická porucha v takové míře, že byla vyhodnocena jako ublížení na zdraví. Za vzniklou posttraumatickou poruchu tak bylo žalobkyni přiznáno odškodnění ve formě bolestného právě s odkazem na § 1325 o. z. o.

Naopak v případě *Trauerschaden* sice dojde v důsledku úmrtí (resp. závažného zranění) osoby blízké k jistému duševnímu otřesu sekundární oběti, avšak tento duševní otřes nevede k rozvoji duševní poruchy, a tak rakouské soudy dlouhou dobu žádnou náhradu škody v těchto případech nepřiznávaly. Ke zlomu došlo až na základě rozhodnutí rakouského Nejvyššího soudu ze dne 16. května 2001, sp. zn. 2 Ob 84/01v. V něm soud přiznal náhradu za citovou újmu rodičům 8leté dívky, která byla sražena na přechodu pro chodce nákladním vozem a na místě zemřela, a to přesto, že u rodičů nebylo prokázáno žádné psychiatrické onemocnění (resp. posttraumatická stresová porucha), které by se rozvinulo v důsledku žalu ze ztráty dcery. Soud konstatoval, že rodiče sice prožili „běžný smutek“, který je z psychologického hlediska normální, nicméně situaci, kdy sekundární oběti nejsou v těchto případech vůbec odškodňovány, označil i s poukazem na jiné evropské státy za neuspokojivou.

Rakouský Nejvyšší soud formuloval tyto zásady pro přiznání náhrady za *Trauerschaden*: odčinění žalu nad ztrátou blízké osoby, který nevede k ublížení na těle ve smyslu § 1325 o. z. o., přichází v úvahu pouze při zavinění z hrubé nedbalosti nebo úmyslu; naopak tomu v případech lehké nedbalosti nebo když se na zavinění nehledí, chybí nezbytný závažný důvod, proč újmu škůdci přičíst.² Rakouská judikatura je tedy co do odčinnování duševních útrap v porovnání s ostatními

evropskými státy, vč. České republiky, poměrně hodně přísná a z dlouhodobého hlediska neudržitelná. Debaty o novelizaci § 1325 o. z. o. probíhají v Rakousku od přelomu 20. a 21. století, prozatím však bez jakéhokoliv hmatatelného výsledku.³

Co do výše náhrad za *Schockschaden* a *Trauerschaden* je rakouská praxe opět poměrně skromná. Kritériem pro určení výše náhrady je intenzita vztahu mezi usmrceným a poškozeným. Jako pomůcka slouží obvyklost vztahu a jeho obvyklá intenzita. Vztahy mezi rodiči a dětmi a následně mezi manžely, popř. druhem a družkou se považují za nejintenzivnější.⁴ Soudy samozřejmě zkoumají faktickou stránku vztahu, tedy jestli v konkrétním případě nejde pouze o formální vztahy, a tak není vyloučeno, aby v odůvodněných případech byl vztah mezi rodičem a dítětem vyhodnocen jako méně intenzivní než vztah mezi manžely atp.⁵ V případě *Schockschaden* je průměrná náhrada újmy vyšší než u *Trauerschaden*, nejčastěji se uvádí průměrná částka mezi 10 000 až 30 000 EUR, ve zcela výjimečném a odůvodněném případě bylo dosud nejvíce přiznáno 65 000 EUR (usmrcení manželky a tří dětí při autonehodě).⁶ Co se týče *Trauerschaden*, průměrně se přiznává náhrada kolem 10 000 EUR, ve výjimečných případech bývá přiznávána částka do 20 000 EUR. V Rakousku však sílí tlak, aby byla tato hranice zvýšena alespoň k rozmezí 15 000 a 30 000 EUR.⁷

Odškodňování sekundárních obětí v České republice

Občanský zákoník z roku 1964 upravoval odškodňování tzv. sekundárních obětí v § 444 odst. 3, ve kterém bylo uvedeno, že za škodu usmrcením náleží pozůstalým jednorázové odškodnění ve fixní výši 240 000 Kč pro nejbližší příbuzné [manžel(ka), děti, rodiče, osoba žijící ve společné domácnosti], případně 175 000 Kč pro sourozence, nebo 85 000 Kč pro každého rodiče při ztrátě dosud nenarozeného počatého dítěte. Tato výše se tedy příliš neodlišovala od rakouské praxe.

Paušální stanovení částek pro pozůstalé ale opakovaně kritizoval Ústavní i Nejvyšší soud ČR. Ústavní soud konkrétně v nálezu ze

² PAVELEK, O. Náhrada nemajetkové újmy při usmrcení. *Bulletin advokacie*, 2017, č. 12, str. 31–34.

³ KARNER, E. Reforma rakouského práva odpovědnosti za škodu. In: Tichý, L. (ed.). *Vývoj práva deliktů odpovědnosti za škodu v České republice, Rakousku a Evropě: sborník referátů z konference Právnické fakulty UK Praha, konané ve dnech 5. a 6. června 2004*, Praha 2005, str. 35–51.

⁴ BEISTEINER, L. B. *Angehörigenschmerzengeld: der Ersatz von Schock- und Trauerschäden bei Tötung oder Schwereverletzung naher Angehöriger*. Vídeň 2009, str. 288.

⁵ PAVELEK, O. c. d., str. 31–34.

⁶ Rozhodnutí rakouského Nejvyššího soudu (OGH), sp. zn. 2 Ob 186/03x.

⁷ PAVELEK, O. c. d., str. 31–34.

dne 4. května 2005, sp. zn. Pl. ÚS 16/04, uvedl, že úprava uvedená v § 444 odst. 3 ObčZ1964 „neumožňuje svojí jednoznačností žádný prostor pro odlišný výklad. Je však natolik paušální, že ji nelze považovat za vyčerpávající řešení daného problému. Proto nevylučuje, pokud jednorázové odškodnění není dostatečnou satisfakcí za vzniklou újmu na osobnostních právech, aby se dotčené osoby domáhaly další satisfakce podle ustanovení na ochranu osobnosti“.⁸

Obecné soudy v případě těchto „převisů“ uplatněných z titulu porušení práva na ochranu osobnosti (zejména z důvodu zásahu do práva na rodinný život) přiznávaly v odůvodněných případech zadostiučinění pro nejbližší příbuzné v řádu jednotek milionů korun.⁹ Vedle toho je nutné zmínit, že občanský zákoník z roku 1964 výslovně neřešil náhradu nemajetkové újmy sekundárních obětí v případech, kdy došlo „pouze“ k (těžkému) ublížení na zdraví primárního poškozeného, nikoliv však k jeho smrti. I v těchto případech ale bylo možné se náhrady nemajetkové újmy domáhat prostřednictvím institutu ochrany osobnosti, pokud např. došlo k zásahu do rodinného života sekundární oběti.¹⁰

Co se týče občanského zákoníku z roku 2012, ten upravuje problematiku odškodňování sekundárních obětí v § 2959, který zní následovně: „Při usmrcení nebo zvlášť závažném ublížení na zdraví odčiní škůdce duševní útrapy manželů, rodičů, dítěti nebo jiné osobě blízké peněžitou náhradou vyvažující plně jejich utrpení. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.“ Oproti občanskému zákoníku z roku 1964 došlo k rozšíření situací, kdy mohou sekundární oběti odškodnění požadovat (nejen v případě usmrcení, ale i v případě zvlášť závažného ublížení na zdraví), a rovněž k rozšíření okruhu osob, kterým je náhrada poskytována (všechny osoby blízké). I nadále platí, že není relevantní, jestli sekundární oběti byly samy přítomny újmě primární oběti a její neštěstí prožívaly bezprostředně, nebo se jejich duševní útrapy rozvinuly teprve později v důsledku zprávy o újmě blízkého člověka.

Okruh aktivně legitimovaných osob je sice jasně definován, to nicméně neznamená, že by těmto osobám náhrada náležela automaticky. Stejně jako v Rakousku je vždy potřeba zkoumat intenzitu vztahu mezi usmrčeným (resp. zraněným) a sekundární obětí. V úvahu je zejména nutné vzít, jestli mezi těmito osobami existuje úzká vazba lásky, náklonosti, zda je vztah harmonický, což lze usuzovat např. z četnosti vzájemných kontaktů, apod. Nevznikly-li duševní útrapy, nevzniká ani právo na náhradu újmy. Jako pomůcka slouží stupeň příbuzenství, věk primární oběti a osoby blízké nebo existence společné domácnosti.¹¹

Občanský zákoník z roku 2012 opouští koncepci pevně stanovených částek pro odškodňování duševních útrap sekundárních obětí. Důvodová zpráva uvádí, že „není např. žádný důvod založit manželů nebo sourozenci právo při usmrcení druhého manžela či sourozence na zaplacení částky 240 000 nebo 175 000 Kč, jak je tomu v současné právní úpravě. Za určitých okolností to může být příliš málo, za jiných příliš mnoho“.¹² K problematice výše náhrady újmy podle § 2959 ObčZ se obsáhle vyjádřil Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 12. dubna 2016, sp. zn. 4 Tdo 1402/2015. V návaznosti na tento rozsudek Nejvyšší soud zveřejnil na svých internetových stránkách stanovisko, ve kterém poměrně jednoznačně uvádí, že „vzhledem k dosavadní judikatuře, k cenovému vývoji i s přihlédnutím k zahraničním zkušenostem se jako základní rozpětí pro stanovení výše náhrady doporučuje 240 000 Kč až 500 000 Kč v typovém případě nejbližších osob (manžele, rodiče a děti)“.¹³

Domnívám se, že s ohledem na mimořádnost institutu náhrady duševních útrap je restriktivní postoj prezentovaný Nejvyšším soudem zcela namístě. Tento institut by neměl vést k dalšímu rozšiřování deliktů odpovědnosti a přiznávání nepřiměřeně vysokých náhrad.¹⁴ V případech mimořádného rozsahu újmy či mimořádných okolností usmrcení není stejně jako podle předchozí úpravy vyloučeno přiznání vyšších náhrad. Vyšší

⁸ Obdobně se vyjádřil Nejvyšší soud ČR např. v rozsudku ze dne 28. února 2011, sp. zn. 30 Cdo 1577/2009.

⁹ Viz např. rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 16. prosince 2011, sp. zn. 24 C 123/2011, kde byla přiznána náhrada nemajetkové újmy ve výši 1,5 mil. Kč pro každého rodiče zemřelé 8leté dívky, což odpovídá nejvyšším náhradám přiznávaným v Rakousku.

¹⁰ DOLEŽAL, T. Odškodňování imateriálních újem sekundárních obětí. *Časopis zdravotnického práva a bioetiky*, 2017, č. 2, str. 44–59.

¹¹ HULMÁK a kol., c. d., str. 1721–1722.

¹² Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, str. 577.

¹³ Nejvyšší soud systematicky monitoruje činnost českých soudů na trestním úseku při rozhodování v adhezním řízení o nárocích na náhradu nemajetkové újmy, způsobené trestnou činností. In: *Nejvyšší soud* [online]. 28. 2. 2019. Dostupné na <[¹⁴ DOLEŽAL, c. d., str. 44–59.](http://www.nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/web/Proverejnostamedia~TiskovezpravyNejvyssihosoudu~Nejvyssi_soud_systematicky_monitoruje_cinnost_ceskych_soudu_na_trestnim_useku_pri_rozhodovani_v_adheznim_rizeni_o_narocich_na_nahradu_nemajetkove_ujmy_zpusobene_trestnou_cinnosti~></p>
</div>
<div data-bbox=)

náhrady však již nebudou přiznávány formou „převisů“ uplatněných z titulu porušení práva na ochranu osobnosti, ale měly by být posuzovány jednotně podle § 2959 ObčZ.¹⁵ Ani podle nové úpravy by se tak výše odškodnění sekundárních obětí neměla výrazně odlišovat od rakouské praxe.

Není úplně jednoznačné, jestli odškodnění dle § 2959 ObčZ zahrnuje vedle nároku na náhradu „citové újmy“ (*Trauerschaden*) i nárok na náhradu „nervové újmy“ (*Schockschaden*). Právní doktrína se přiklání spíše k názoru, že podle § 2959 ObčZ by měla být odškodňována pouze „citová újma“, v případě nervových újem rozvinutých v psychiatrická onemocnění by se nároky poškozených měly posuzovat podle § 2910 věty první (neboť došlo k zásahu do absolutního práva poškozeného) ve spojení s § 2958 ObčZ (došlo k ublížení na zdraví).¹⁶

V rozporu s tímto převládajícím názorem rozhodl poměrně nedávno trestní senát Nejvyššího soudu v usnesení ze dne 20. června 2018, sp. zn. 4 Tdo 302/2018. V řešeném případě nedal řidič osobního vozu přednost v jízdě druhému vozidlu, ve kterém v důsledku nehody zemřela matka a její dvě děti. U babičky dětí, která nebyla přímou účastnicí této dopravní nehody, se její duševní utrpení rozvinulo v psychiatrické onemocnění. Soud sice konstatoval, že „z provedeného dokazování, především lékařské zprávy o zdravotním stavu poškozené a předloženého znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, je nepochybné, že duševní utrpení poškozené vyvolané usmrcením třech jejích nejbližších příbuzných, neboť se jednalo o její dceru a dvě vnoučata, přerostlo v duševní onemocnění, jež je trvalého rázu a představuje další podstatný zásah do života poškozené“, nicméně svou úvahu zakončil tak, že „podle platné judikatury mezi vzniklou újmu na zdraví tzv. sekundární oběti a jednáním pachatele není dána příčinná souvislost, a proto nelze takové sekundární oběti přiznat nárok na náhradu ztížení společenského uplatnění“.

Výše uvedený trestní senát tedy setrval na stanovisku formulovaném již v 70. letech Nejvyšším soudem České socialistické republiky, který v rozsudku z 30. listopadu 1976, sp. zn. 2 Cz 36/76, uvedl, že „v daném případě, kdy odpovědnost žalované organizace za škodu byla posuzována podle ustanovení § 421 o. z., bylo nutno vzít v úvahu, že žalovaná organizace by odpovídala za škodu jen tehdy,

jestliže by byla způsobena v rámci plnění jejich úkolů těmi, kteří tyto úkoly plnili. K poškození zdraví žalobkyně došlo následkem reakce na smrtelný úraz jejího dítěte. Uváděná příčina tedy spočívá ve skutečnosti, která je již sama následkem, za nějž žalovaná organizace z jiného právního důvodu (podle ustanovení § 427 a násl. o. z.) odpovídá a z něhož nyní žalobkyně dovozuje svůj nárok. Příčinnou souvislost mezi porušením právní povinnosti organizací a poškozením zdraví žalobkyně jako právně relativním následkem nelze však se zřetelem k tomu, co bylo shora uvedeno, dovodit, takže tu chybí základní zákonný předpoklad odpovědnosti organizace za škodu“. Nejvyšší soud ČR podobně argumentoval i v pozdějších rozhodnutích, viz např. rozsudek ze dne 22. října 2003, sp. zn. 25 Cdo 1455/2003, nebo usnesení ze dne 24. dubna 2007, sp. zn. 25 Cdo 2275/2005.

Výše uvedený právní názor trestního senátu Nejvyššího soudu považuji za nesprávný. Nelze samozřejmě očekávat, že trestní senát rozhodne v rozporu s konstantní judikaturou „odpovědnostního“ senátu č. 25, nicméně Nejvyšší soud by měl využít příležitost poskytnutou novou (diskontinuitní) právní úpravou, inspirovat se rakouskou judikaturou a zvážit změnu právního názoru v této problematice. Jak jsem uvedl výše, nervovou újmu se rozumí ublížení na zdraví, tzn. že představuje medicínsky zachytitelnou poruchu na zdraví. Citová újma naopak zahrnuje pouze takové útrapy, které nepříznivě ovlivňují psychickou sféru člověka, ale nedosahují takové formy a intenzity, že by bylo možno hovořit o ublížení na zdraví.¹⁷ Z toho důvodu se domnívám, že v případě nervových újem rozvinutých v psychiatrická onemocnění by české soudy měly postupovat podobně jako v Rakousku a nároky poškozených posuzovat tak, jak jsem naznačil výše – tedy podle § 2910 věty první ve spojení s § 2958 ObčZ. Z nervové újmy může plynout i nárok na náhradu majetkové újmy (např. za ztrátu na výdělků) a odepření možnosti náhrady takových nároků by bylo v rozporu se zásadou spravedlnosti formulovanou v § 3 odst. 3 ObčZ. Domnívám se tedy, že ustanovení § 2959 ObčZ by mělo směřovat pouze k náhradě citové újmy (*Trauerschaden*).

Argumentaci Nejvyššího soudu, že dochází k přetržení příčinné souvislosti mezi jednáním škůdce a vzniklou újmu na zdraví

¹⁵ RYŠKA, M. Odškodnění sekundárních obětí dle § 2959 ObčZ. *Právní rozhledy*, 2016, č. 11, str. 381–385.

¹⁶ SROV. HULMÁK a kol., c. d., str. 1718, PAVELEK, c. d., str. 31–34, DOLEŽAL, c. d., str. 44–59 nebo HÁNĚLOVÁ, K. (R)evoluce v odškodňování duševních útrap?. *Trestněprávní revue*, 2015, č. 11–12, str. 264–270.

¹⁷ DOLEŽAL, c. d., str. 44–59.

sekundární oběti, považují za zavádějící. K přetržení příčinné souvislosti dojde v případech, kdy jednu podmínku, která směřuje ke vzniku škodlivého následku, tzv. přebije jiná podmínka, a tak dojde k přerušení kauzality.¹⁸ Jak uvedl Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 26. května 2010, sp. zn. 25 Cdo 3585/2007, „o vztah příčinné souvislosti se jedná, vznikla-li škoda následkem protiprávního úkonu škůdce, popř. následkem škodné události, tedy, je-li doloženo, že nebýt protiprávního úkonu či škodné události, ke škodě by nedošlo. [...] Přitom nemusí jít o příčinu jedinou, nýbrž stačí, jde-li o jednu z příčin, která se podílí na nepříznivém následku, o jehož odškodnění jde, a to o příčinu podstatnou. Je-li příčin, které z časového hlediska působí následně (jde o tzv. řetězec postupně nastupujících příčin a následků), více, musí být jejich vztah ke vzniku škody natolik propojen, že již z působení prvotní příčiny lze důvodně dovozovat věcnou souvislost se vznikem škodlivého následku“.

V případě *Schockschaden* jde nepochybně o řetězení podmínek, nikoliv o přerušení kauzality, neboť k újmě na zdraví sekundární oběti by nedošlo bez usmrcení nebo zvlášť závažného ublížení na zdraví primární oběti, přičemž k oběma újmám dojde v důsledku téhož protiprávního jednání škůdce.

Újma způsobená sekundární oběti je také předvídatelná pro tzv. optimálního pozorovatele, jak judikoval Ústavní soud v nálezu ze dne 1. listopadu 2007, sp. zn. I. ÚS 312/05: „Teorie adekvátnosti kausálního nexu vychází z toho, že smyslem subjektivní odpovědnosti za škodu je naříditi náhradu škody tam, kde škůdce škodu způsobil, ačkoli mu lze vytknout, že ji způsobil nemusel, že mohl jednat jinak. Tato odpovědnost tedy předpokládá, že vůbec bylo v lidských silách předvídat, že předmětné jednání bude mít za následek

danou škodu. Základním kritériem, ze kterého vychází teorie adekvátnosti, je tedy předvídatelnost škodního následku. [...] Pro odpovědnost za škodu tedy není nutné, aby vznik určité škody byl pro jednajícího konkrétně předvídatelný, nýbrž je dostatečné, že pro [...] optimálního pozorovatele není vznik škody vysoce nepravděpodobný.“ V případě usmrcení nebo zvlášť závažného ublížení na zdraví primární oběti je naopak vysoce pravděpodobné, že bude způsobena také újma sekundární obětí, přitom není rozhodující, jestli v konkrétním případě půjde o újmu citovou, nebo nervovou. Ve výše uvedeném případě, kdy zemřela dcera poškozené a její dvě vnučky, ještě více vyniká, že současný právní názor Nejvyššího soudu není správný.

Závěr

Nejvyšší soud ČR by se v případech, kdy útrapy sekundární oběti dosáhnou takové úrovně, že se u ní prokazatelně projeví psychiatrické onemocnění, měl inspirovat rakouským přístupem, využít diskontinuitní charakter občanského zákoníku z roku 2012 a opustit v současné době nevyhovující judikaturu, jejíž kořeny sahají do 70. let 20. století. Tyto případy „nervové újmy“ (*Schockschaden*) by se měly posuzovat podle § 2910 věty první (neboť došlo k zásahu do absolutního práva poškozeného) ve spojení s § 2958 ObčZ (došlo k ublížení na zdraví). Ustanovení § 2959 ObčZ pak směřuje pouze k náhradě citové újmy (*Trauerschaden*), při které nedochází k rozvoji psychické poruchy. Jiný závěr by vedl ke zjevné nespravedlnosti, kdy by v případě „nervové újmy“ nemohl být přiznán např. nárok na náhradu majetkové újmy (v podobě náhrady za ztrátu na výdělků apod.).

¹⁸ HULMÁK a kol., c. d., str. 1553.